



ONDERGRONDSE INFRASTRUCTUURWERKEN: BESLOTEN RUIMTES, OVERAL EN NERGENS

In de loop van 2017 actualiseerde Aquafin de eigen procedures voor het betreden van besloten ruimtes. Deze herziening was op de eerste plaats gericht aan hun interne medewerkers werkzaam op in dienst genomen infrastructuur. De herwerkte procedures en bijgaande brochure 'Veilig Afdalen? Zeker & vast' vonden al snel ingang op de werven van Aquafin en bij de betrokken partners.

Raf D'haen

Preventieadviseur Aquafin
Lid van Vliorwerkgroep veiligheid

Het bewustzijn over de gevaren en risico's eigen aan werken in rolieringen, inspectieputten, pompstations, ... nam exponentieel toe. En met het toenemend bewustzijn kwamen ook de vragen. Hoe ga je om met besloten ruimtes in werfsituaties? Welke definitie moet je hanteren? Is een sleuf een besloten ruimte? Kan een niet aangesloten riolering een atmosferisch risico opleveren? Aquafin zocht en vond een aanpak om dit thema op sectorniveau te benaderen. Dit om te vermijden dat verschillende opdrachtgevers, verschillende zienswijzen zouden hanteren. Het antwoord werd gevonden in de oprichting van een werkgroep Veiligheid onder de koepel van Vlioro.

Eerste stap: de oprichting van een taskforce

Een werkgroep Veiligheid oprichten die impact kan hebben op sectorniveau. Hoe begin je daar aan? Tijdens

de Vlioro-contactdagen kwam het thema veiligheid prominent aan bod. Dat smaakte naar meer. Er werd een uitnodiging gestuurd aan diverse leden en een eerste vergadering vond plaats in december 2017. Op deze openingsvergadering werden de doelstellingen van de werkgroep bepaald.

De scope werd bij aanvang eerder ruim bepaald:

- ▶ Welke zijn de verantwoordelijkheden van de opdrachtgever? Thematisch en juridisch afgelijnd te benaderen.
- ▶ Hoe kunnen we de richtlijnen van de verschillende operatoren uniformiseren? Hieraan gekoppeld een communicatieplan opmaken.
- ▶ Welke opleidingen zouden nuttig kunnen zijn voor de sector? Werfinrichting, meest courante veiligheidsregels, aandachtspunten voor het opdrachtgevend bestuur vertalen naar opleidingen.

In de hierop volgende maanden en jaren kreeg de werkgroep meer vaste

wordt de expertise en legitimiteit van de werkgroep maximaal verzekerd. Om de drie maanden vindt een vergadering plaats en tussentijds wordt er in subgroepen samengewerkt en/of worden werven bezocht.

Veiligheid bewijst zich zo, bij herhaling, als thema dat over de grenzen van verschillende organisaties heen het bindmiddel kan zijn voor een inhoudelijke gefundeerde samenwerking met impact.

Veranderlijke werfsituaties

Werfsituaties zijn per definitie zeer veranderlijk. Veiligheidsrisico's, al dan niet door interactie van verschillende activiteiten, kunnen in de loop van de werkzaamheden sterk variëren. Zeer gekende veiligheidsrisico's bij het aanleggen, vernieuwen en/of renoveren van rioleringen zijn: werken in sleuven en putten; biologische agentia (aanwezig in vervuilde grond en afvalwater); chemische agentia; nutsleidingen; werfmachines; verkeer. Veel minder bekend is het risico van besloten ruimtes. Dit is een begrip dat eerder gelinkt wordt aan opslagtanks en installaties in de chemische nijverheid. Maar besloten ruimtes in werfsituaties, kom nou?

"Veiligheidsrisico's kunnen in de loop van de werkzaamheden sterk variëren"

Definitie van een besloten ruimte

Bijkomende moeilijkheid bij het bespreekbaar maken en/of detecteerbaar maken van besloten ruimtes in werfsituaties is dat er in de wetgeving geen definitie van een besloten ruimte opgegeven wordt. In het ARAB worden er wel voorbeelden gegeven (art. 53). Zo is er sprake van welputten, regenputten, kuilen, vergaarbakken, kuipen, ondergrondse controleplaatsen, gistkanalen, riolen, gasleidingen, rookkanalen en andere soortgelijke plaatsen.

Om tot een werkbare definitie te komen, heeft de Vlioro-werkgroep Veiligheid verschillende naslagwerken geraadpleegd en bediscussieerd. Als belangrijkste elementen werden twee risicodomeinen weerhouden. Risico's



Foto Michel Vanneuville: Alles wat in een niet besloten omgeving misloopt, kan ook in een besloten ruimte mislopen. Maar de gevolgen zijn veelal ernstiger en de aard van de (hulp)interventie geheel anders

VRAAG	Antwoord	Antwoord	Antwoord	Antwoord
1) Risico's van beslotenheid?	Ja	Ja	Neen	Neen
2) Atmosferische risico's?	Ja	Neen	Ja	Neen
CONCLUSIE BESLOTEN RUIMTE	= JA	= JA	= JA	= NEEN

Beslissingsschema besloten ruimte

van beslotenheid (moeilijke toegang/ evacuatie, grondmechanische spanningen) én atmosferische risico's (H₂S, nutsleidingen – bijvoorbeeld gas, bodemverontreiniging, chemicaliën, oxidatieprocessen, verbrandingsgassen van werfmachines).

"Een besloten ruimte is een ruimte die niet geschikt is voor langdurig verblijf"

Aansluitend hierbij is het nuttig te verwijzen naar een eerder verschenen artikel in Veiligheidsnieuws van de hand van collega Marc Hoppenbrouwers (nr. 201, jaargang 2018) met titel 'Het betreden van een besloten ruimte is geen sinecure' en de code van goede praktijk van Agoria hierover.

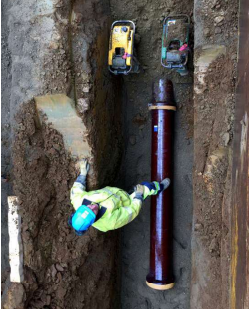
Checklist besloten ruimtes in werfsituaties

Om uitvoerders in de praktijk te helpen de risico's van besloten ruimtes

Definitie

Een besloten ruimte is een ruimte die niet geschikt is voor langdurig verblijf, die besloten is (nauwe toegang en/of moeilijke evacuatie) én waar een gevaarlijke atmosfeer is of kan zijn (al dan niet door gebrekkige ventilatie). Niet alle elementen moeten samen aanwezig zijn om te kunnen spreken over een besloten ruimte. De nadruk ligt op het woordje "of" (zie ook beslissingsschema).

in te schatten, heeft Vlioro een checklist ontworpen (zie vlioro.be/dossiers/veiligheid). Deze checklist heeft als eerste doel het bewustzijn met betrekking tot besloten ruimtes te vergroten. En dit van bij het ontwerp tot in de uitvoeringsfase. ▶



De checklist - die in de eerste plaats gezien kan worden als een participatieve risicoanalyse voorafgaand aan de uitvoering van een bepaald project - wil vooral volgende actoren ondersteunen (niet limitatief): leidend ingenieur, werfvoorzitter, werfleider, projectleider, veiligheidscoördinator en preventieadviseur.

Hoewel enige voorkennis vereist is, is het invullen van de checklist geen specialistenwerk. In enkele stappen word je naar het besluit geleid dat aanvaardbaar is. Het is van belang dat de checklist niet als een checklist wordt gebruikt, maar als een hulpmiddel om de risico's van een beslissing te bepalen. Het invullen gebeurt best op een participatieve wijze (samen met de werfvoorzitter). Daarna kunnen gepaste preventiemaatregelen geïmplementeerd worden.

Door toepassing van de checklist zal het veiligheidsbewustzijn groeien en kunnen gepaste maatregelen genomen worden om ongevallen te voorkomen. Voorbeelden van gepaste maatregelen zijn:

- ▶ Geven van gepaste opleidingen en toolbox-vergaderingen. Zo werd het thema besloten ruimtes al geregeld opgenomen in de zogenaamde winteropleidingen en andere van bouwbedrijven.
- ▶ Voorzien van noodzakelijke beschermings- en evacuatiemiddelen: gasdetectie, vluchtmaskers, driepikels met valblokken en nassen...
- ▶ Organisatorische maatregelen: tijdige werkvoorbereiding die niet alleen focust op technische aspecten maar ook op veiligheidsrisico's en preventiemaatregelen.

Voorbeelden van besloten ruimten van het criterium beslotenheid



Milieu

Preventie

Opleidingen

MVO

Chemical Assessment Tool

De meest efficiënte oplossing voor het beheren van uw gevaarlijke producten.

Meer info?
CAT@consultes.be

Preventscore

Hoe veilig is uw bedrijf?

Doe vandaag nog de test en verbeter de werkkwaliteit in uw bedrijf.

Doe de test op
www.preventscore.be

UW PARTNER VOOR DUURZAME OPLOSSINGEN



SCHOONLOPMATTEN



Vanaf € 75

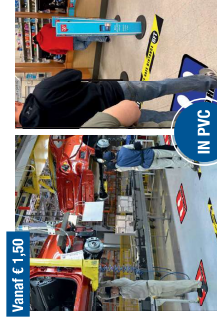
WASHABLE
Vasculaire logomaten tot 50 graden

IMPERIAL
Mat voor intensief gebruik

STANDARD
Voor gemiddeld gebruik

Alle prijzen zijn excl. btw en transportkosten.

VLOERMARKERINGEN



Vanaf € 1,50

IN PVC

PVC DUURZAME TAPE
STANDAARD OF OP MAAT VERKLUGBAAR

1,50

A.B.B. Afstand Borden

GLASWAND ANTIBACTERIEEL



Vanaf € 60

VEILIGHEIDSGLAS
5 MM - TRANSPARAANT

H: 475 mm
B: 750 mm
D: 240 mm

Uitsparing onderaan:
250 x 110mm

IN GLAS



OOK ALLES VOOR UW BEDRIJFSINRICHTING >



Schaessestraat 15A unit 20 ■ 9070 Destelbergen (Gent) ■ Tel: +32 (0)9 232 06 78 ■ info@awp.be ■ www.awp.be